

130 (130).
MARYAM AKHOYAN'IN ANLATTIKLARI*
(1909, MERDİN, DERİK K. DOĞUMLU)

Katliamdan önce Merdin'in Derik Köyü'nde sadece Ermeniler yaşırdı; sadece Ermenice konuşulurdu. Ter Petros adında bir papaz vardı; Türkler onu dört ayak üstünde durdurup, eşeğe biner gibi sırtına bindiler ve sırtına ve boynuna bıçaklar soktular; o ise : “Ey İsa! Kurtar bizi!” diye haykırıyordu.

Türkler bunun üzerine öfkelerinden daha da kudurarak : “Mesih'i çağır ki, gelsin sana yardım etsin” diyorlardı.

Eski soyadımız Papoğlu idi (papaz oğlu). Biz çok dindar bir aileydik; o Ter Petros Pap, yani papaz bizim sülalemizden çıkmıştır. Biz çok saygın bir aileydik; ama çok da eziyet çekmiştik.

Bizim Derik Köyü Merdin'de bulunuyordu. Orda beş kilise vardı : Süryani, Ermeni, Ermeni Katolik, Protestan ve Aziz Gevorg. Aziz Gevorg'un duvarlarında resimler vardı; orda çan çalınıyordu.

Katliam başladığında, biz komşumuzun evindeydik. Askerler babamı götürmeye geldiler; annem üstüne atılıp ağlamaya başladı. Askerler annemi öteye itip, babamı askere aldılar. O orda öldü.

Beni bir Türk köyüne götürdüler. Büyükler Ermenilerin katledildiğinden, Ermeni kızların kaçırıldıklarından bahsederlerken ben kulak misafiri oluyordum. Küçüktüm, ama aklım eriyordu; becerikliydim; yüzüme çamur sürüp, ayaklarımı, donumu kirli tutuyordum ki beni beğenmesinler, gelip kaçırmassınlar. Karınlarındaki bebek ölsün diye hamile kadınların göbeklerinin üstüne taş koyduklarını, üstüne çıkıp durduklarını anlatıyorlardı.

Sonra annem geldi beni Türk köyünde buldu. Annem yüz yaşına kadar yaşadı. O hep şöyle derdi : “Mümkün olsa da içimdeki ateşi dışarı çıkarsalar, beni de darağacına gönderseler.” O ateş bizim ve bizim çocuklarımızın kanına, iliğine işlemiştir. Hayatının sonuna dek siyahlar giyen zavallı annem bize hep : “Eğer Türkler evinize gelirlerse, çıktıkları merdivenleri ve eşığı sabunla yıkayın. Eğer size bir elma verirlerse, cebinizi delin, elmayı dışarı atın; zira onlar gelip evi kuşatırlar, sizin paranızı alır ya da namusunuzu lekelerler” derdi. Annemin yüreğinde hep o korku vardı. Türklerin çocuklarını kaçıracaklarından korkuyordu.

Derik'te üç okul vardı; amma annem kız torununun okula gitmesini istemiyordu; o, ilkokulu bitirir bitirmez, daha ortaokula yeni başlamışken, annem torununun çantasını alıp ikiye böldü; zira Türklerin ona bir kötülük yapacağından korkuyordu. Sonunda buraya geldik. Torunlarım Gevorg ve erkek kardeşi Samatya ve Kınalı kiliselerinde koro üyesidirler. Burda okula gidiyorlar. Burdaki Ermeni okulları, evladın vaftiz olmamışsa okula kaydını yapmazlar.

Her sabah, her akşam günde elli kez şöyle dua ediyorum : “Tanrım! Bizi tam olarak kurtar.

Olmaya ki, Ermeni Hıristiyanı yabancıların eline düşüresin. İsa Mesih bizi kurtardı; o bizim inancımızdır.”

İstanbul’a geldiğimizde, kilisenin duvarlarını ve yerleri öpmeye başladık. Zira köyümüz çok dindardı; perhiz döneminde perhiz yapar, oruç döneminde oruç tutardık.

Bizim Derik’in Aziz Gevorg Kilisesi’nin altı anahtarı vardı; üçü bir tarafa, üçü diğer tarafa dönerdi. Çan çalınırdı. Şimdi orda Ermeni kilisesi kalmadı.